

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia: **BRAȘOVU**, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.

Correspondența nu se primește. Manuscrisurile nu se restituie.

Birourile de anunțuri: **BRAȘOVU**, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.

Inserate mai primesc în Viena R. Kossel, H. Schmalz, Alois Herndl, M. Duke, A. Oppalik, J. Donnberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, E. Klein, Bernat; în Frankfurt: G. L. Dabbe; în Hamburg: A. Steiner.

Prețurile inserțiilor: o serie garmond pe o colină 8 or. și 30 or. timbru pentru o publicație. Publicări mai dese după tariful și învoială.

Reclame pe pagina a III-a o serie 10 or. v. a. sau 80 bazi.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU XVI.

„Gazeta“ este în fă-careți

Abonamente pentru Austro-Ungaria. Pe un an 12 fl., pe șase luni 8 fl., pe trei luni 5 fl. N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 franci. Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectorilor.

Abonamentul pentru Brașov: a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiul I: pe un an 10 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. 50 or. Ca dăruire în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 8 fl., pe trei luni 5 fl. Unu exemplar 5 or. v. a. sau 15 bani. Atâtu abonamentele câtu și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 138.

Brașov, Joi, 24 Iunie (6 Iulie)

1893.

Nou abonamentu

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Cu 1 Iulie 1893 st. v.

se deschide nou abonamentu, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unu anu 12 fl.
pe șese luni 8 fl.
pe trei luni 5 fl.

Pentru România și străinătate:

pe unu anu 40 franci
pe șese luni 20 „
pe trei luni 10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unu anu 2 fl.
pe șese luni 1 fl.

Pentru România și străinătate:

pe unu anu 8 franci
pe șese luni 4 „

Abonarea se poțe face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Din cauza sfintei sârbători de mâne, dia-rul nu va apăre până Vineri sêra.

Brașov, 23 Iunie v.

Cel u ce va fi cetit u articolul din „Pester Lloyd“ de Marți, 4 Iulie n. c., va fi aflat u fără îndoielă în-trinsul u superlativul u insolentei jidano-maghiare.

Pentru a scusa înaintea lumii culte procederea despotică a guvernului „constituțional u“ unguresc u față cu cetățenii de naționalitate română, foia guvernamentală face un u asalt u pe cât u de înverșunat u, pe atâta de ridicul u, în contra „hăitei dacoromâne“, care prin pre-tinsele ei „agitațiunii criminale“ îi cauzează atâta amărăciune și bătaia de cap u.

Se jălucesce „Pester Lloyd“, că

„agitatorii daco-români“ nu se ocupă de Românii din Basarabia, Serbia și Bulgaria, ba nu se înfierbentă nici pentru „frații neliberați“ din Bucovina, dăr critică cu atâtu mai aspru sôrtea Românilor u de pe teritoriul u coronei s-lui Stefan u.

Și tocmai Românii de aici, sus-tine foia șovinistă, sunt u mai bine situați decât u toți car u trăesc u afară din regatul u român u. E încă mirare, că admite cel u puțin u, că nu le merge mai bine și decât u fraților lor u din regatul u independent u!

„Nicăiri“ — dice „P. Lloyd“ — „nu le merge Românilor u, car u trăiesc u afară de granițele regatului român u, așa de bine, ca tocmai pe teritoriul u coronei s-lui Stefan u.“ Și acuma fiți atenți și ascultați moti-varea acestei preținse stări înfloritoare:

„In biserică și școlă naționali-tatea Românilor u se poțe desvolta liberă și neîmpedecată“ (Bravo!)

„Pe tărêmul u economic u și în administrațiunea comunală se bucură de favorurile legei“ (sic!).

„Legea de naționalitate a re-gulat u drepturile diferitelor u ele-mente ale populațiunii c'un u libe-ralism u neîntrecut u și naționalitățile sunt u egale înaintea legii“. (Escelent!)

„Omennii iubitor u de adevăr u, conchide „P. Lloyd“, nu vor u puté arăta dăr nici un u singur u moment u, ce i-ar îndreptăți a numi pe Ro-mâni din Ungaria o naționalitate asuprită“.

„De-o asuprire a vr'unei națio-nalități ar puté se fiă vorba numai atunci, când membrii ei ar u suferi vre-o ignorare, or u scurtare în viața publică, în școlă și în biserică, în administrațiunea și înaintea judecătii, în urmărirea întereseilor lor u mate-riale sêu în aspirarea lor u de-a do-bândi funcțiuni publice“.

Cu-o nerușinare proprie numai purtătorilor u culturai maghiare, „P. Lloyd“ afirmă, că de-o astfel u de ignorare sêu scurtare a naționalită-

ților nici vorbă nu poțe fi în re-gatul u S-lui Stefan u.

Și ca argument u aduce constatarea uimitoare, că se află și Români, (câți, se feresce de a spune) în nes-fârșita ierarhia a funcționarilor u unguři și că domnii dela putere au de gând u să numescă în viitor u, după introducerea administrațiunii de stat u, mai mulți Români în func-țiuni.

Nu vede foia șovinistă, că prin afirmarea din urmă nimicesce și acest singur u argument u, ce se încercă a'l u produce pentru susținerea afir-mărilor u sale mincinoșe și rêută-ciôșe?

Dăr „P. Lloyd“ nici c'a voit u să aducă dovești, sciind u bine cum stau lucrurile în realitate, ci a voit u numai s'ajungă la concludiunea, că Liga culturală din Bucuresci este rece față cu ceea ce se petrece în Basarabia, și în Bucovina chiar, și se mărginesce a critica numai stările paradisiace din regatul u ungar u, unde domnesce o „mare și generală li-bertate“, sub a căreia scut u s'ar face agitațiunile.

După „P. Lloyd“ esistă dăr o gradațiune în sôrtea Românilor u, car u trăiesc u afară de granițele regatului român u.

S'admitem u acêsta. Dăr decă în Bucovina, Serbia etc. le merge Românilor u mai rêu, ér în Basarabia mult u mai rêu — urmază ôre de aici, că pe teritoriul u coronei S-lui Stefan u le-ar u merge bine, că n'au de ce se mai plânge, că nu sunt u asupriți și că Românii din regatul u independent u n'au nici un u motiv u de a se interesa de sôrtea celor u 3 1/2 milioane de frați ai lor u?

Dăr cine mai poțe cere logică și cugetare dréptă dela despotismul u crud u al unor u egoiști înrêutățiți în sufletul u lor u?

Dela președiutele comitetului central u electoral u din Sibiu primiram u ați, prin telegraf u, următorea incunoscinițare:

Cătră domnii membri ai conferenței naționale.

Primarul u orașului Sibiu nia incunoscinițat u ieri, că din partea autorității nu se poțe permite ține-rea conferenței naționale convocată pe 9 Iulie nou. Protestând u contra acestei dispcșiții ilegale, am u făcut u numai decât u pașii necesari pentru a se revoca oprirea. Inșe, în consi-derarea timpului scurt u, ce ne des-parte dela diua întrunirii, și pentru a nu pricinui domnilor u delegați jertfe zadarnice, ne vedem u necesi-tați a amâna ținerea conferenței până la alt u termin u, care se va statori ul-terior u, decă vom u isbuti a obține re-tragerea opriirii.

Sibiu, 4 Iulie n. 1893.

Delegațiunea comitetului de 25 a parti-dului național u român u:

Dr. I. Rațiu,
președinte.

D. Comșa,
secretar u.

S. Albini,
secretar u.

Oprirea conferenței naționale.

Comitetul u publică în „Tribuna“ textul u decisului, prin care prima-rul u Sibiului a oprit u conferența na-țională. convocată pe diua de 9 Iu-lie n. c.

El u este următorul u:

Mag. Presid. Z. 49—1893.

Cătră

Onorabilul u comitet u executiv u al u partidului național u român u, la mâna presidentului sêu, d-lui Dr. Ioan u Rațiu,

Sibiu.

Considerând u, că conform u ordinei de di prezentată prin hârtia din 24 Iunie a. c. obiectul u principal u al u consultărilor u și al u hotarilor u adunării extraordinare a alegătorilor u români, convocate la Sibiu pe 9 Iulie 1893, vor u fi evenimentele, car u au rezultat u din așternerea petiției cătră Maiestatea Sa, cunoscută sub titlul u „Me-morandul u Român u“, prin urmare și urmărirea criminală, introdusă pe temeul u §. 173 al u codicelui criminal u contra comite-

FOILETONULU „GAZ TRANS.“

(3) O deputațiune maghiară la Iosif u II.

Din romanul u istoric u „Impêratul u Iosif u II ca autocrăt u“, de L. Mühlbach.

(Fine.)

Un u murmur u amenințator u trecea prin șirele magnaților u; cu ochi schinteie-tori priveau la impêratul u, oarele singur u, față cu aceștia, stetea în dignitatea sa de domnitor u înaintea lor u.

— Ah, — strigă impêratul u cu un u rist u desprețuitor u, — domnii cred u, că se află în dieta polonă și cred u, că un u mur-mur u de „veto“ e de ajuns u pentru a anula voința unui rege. Regele Polonilor u a pe-rit u rușinos u în urma acestui „veto“ al u nobililor u sêi, dăr eu nu vrêu să pier u și drept u aceea nu vrêu să aud u nici un u „veto“; mormurul u, or u plăcerea vôt-ră, nu o sê aibă nici o influință asupra decisiu-nilor u mele! Voința mea este a face Un-garia put-nică, tare și mare, nu inșe prin nobilii, ci prin întreg u poporul u ei! De

aceea am abrogat u barbaria sistemului feu-dal u, fiindcă împedecă lumina și desvol-tarea țerii. De aceea am aședat u locote-nințele în centrul u țerii; de aceea am în-trodus u o nouă ordine la judecătoria și am orênduit u conscripția; de aceea ordinațiunea referitoare la plătirea dărilor u, care asemenea conscripției face egal u nobilii, cetățenii și țeraul u, — și ridică privilegiile singurati-cilor u în emolumentul u întregului; de aceea vrêu eu în fine a aduce mai aprôpe Un-garia de țerile germane, ca să primescă moravuri și cultură nemțescă, să se desbraoe de barbaria și să între în șirul u popôrelor u civilisate.

Dăr voi, voi, nobililor u, vrêți să-mi puneți piedecă. Voi strigați, că se vatêmă privilegiile, constituțiunea, libertățile. Vê pro-voacăți la pergamentele vôt-re vechi, pe car u stă scris u de trei sute de ani, că Un-garia n'are să se abată un u fir u de pâr dela barbaria sa, că acest u popor u puternic u și mare sê fiă inaccesibil u pentru ori-ce îm-bunătățire și incapabil u de ori-ce progres. La o parte cu aceste arme ruginite ale barbarii medievali! Un u nou secul u s'a

inceput u, a rêsărit u o nouă lumină pentru toți, nu numai pentru cei privilegiați și no-bilii, ci și pentru aceia, pe car u voi i-ați lipsit u de ori-ce fericire și demnitate ome-nescă, și pe car u i-ați făcut u sclavi, numai ca să puteți domni voi. Acêsta lumină e cultura, care luminează spiritele și înalță și pe cel u de jos u la demnitatea omenimei libere.

Cultură vrêu eu să aduc u Ungurilor u, și decă acêsta nu se împacă cu vechile vôt-re privilegii și cu ceea ce voi numiți constituțiunea, cultura le va da la o parte și, de va fi lipsă, le va sfășia, ca să-și potă ține triumful u liber u într'o țără locuită până acuma numai de nobilii și de iobagi, dăr în care trebuie să fiă în viitor u un u popor u liber u, fericit u și supus u regelui și domni-torului sêu!

Acêsta este răspunsul u meu nestrămu-tat u la tôte plângerile vôt-re. Întôrceți-vê acasă, Maghiarilor u, și dați de scire statu-rilor u, fișpanilor u și nobililor u, car u v'au trimis u aici, că voința mea e nestrămutată și tôte legile și ordinațiunile, emanate dela mine, rămân în valôre deplină, nimic u să

nu se strămute în ele, căci nici-odată nu retrag u, ce am decis u și am poruncit u eu după cumpănire matură! Eu sunt acuma rege în Ungaria, nu Maghiarii, eu sunt care dau legile, eu sunt constituțiunea vôt-ră, mie îmi sunteți datori cu supunere. Mer-geți acasă și spuneți, că impêratul u a dat u legile, ca să fiă și observate; datorința vôt-ră e să ascultați de ele!

Cu acestea făcând u din cap u, li-a în-tors u spatele și înainte de a se fi recules u magnații, consternați, din uimirea lor u — a dispărut u prin ușa laterală.

Maghiarii priveau unul u la altul u cu căutătur u scânteietore de mânie.

— El u nu-și retrage vorba nici odată! dișe contele Pálffy după o pauză lungă. Ați audit u, Maghiarilor u, impêratul u nu re-trage nici-odată, și decă constituțiunea nôt-ră stă în calea reformelor u sale, e va da la o parte, și de va fi lipsă, o vâ strivi. O să răbdăm u noi acêsta, Maghiarilor u?

— Nu vom u răbda! strigară cu toții entusiasmați. Cine se atinge de constituțiunea, se atinge de noi, și cine se atinge de noi, de acela ne vom u apăra până la ultima rêsulare!

tului executiv din cauza tipării și răspândirii acestui Memorandă românesc, precum și protestul contra acestei urmări; considerându, că enunțările publice de până aci, în această direcție, dau motive a presupune, că comitetul executiv convoca această adunare populară cu scopul și voește a o folosi pentru a se accepta și aproba publice de o mare mulțime de cetățeni de origine română partea declarată de ilegală a acestui Memorandă, prin urmare a prezenta nu numai direcția (tendența), ci și răspândirea acestei scrieri ca emanațiunea poporului românesc și ioana voinței sale, și prin manifestația această publică bătătoare la ochi, precum și prin protestul contra urmării judecătorești se intenționează nu numai a reduce măsura răspunderii membrilor puși sub cercetare, ci a reduce și paraliza prin primirea solidarității pentru această vătămare a legii din partea unei mari mulțimi de cetățeni ungari, totodată și autoritatea și efectul pedepsei statului, ceea ce cu stătu mai puțină pare admisibilă, cu câtă urmărire introdusă e încă în curgere și prin urmare ea nu are să fie influențată prin asemenea manifestații publice;

considerându, în sfârșit, că în foi publice, cu deosebire în România se anunță, că și în România se va agita cu privilegiul acestor procederi, cu privire la Memorandă, contra statului ungur, și că la această adunare populară plănuită aici voescă să se prezente și să participe și deputați din țara învecinată România, ceea ce după concepțiile și considerațiunile de drept public nu se poate îngădui nici decăt:

Astfel ținerea adunării extraordinare a alegătorilor români, convocată de onorabilul comitet executiv pe 9 Iulie 1893 la Sibiu, nu se poate permite din partea autorității despre ceea ce am onorul a încredința pe comitetul executiv al partidului național român.

Sibiu, 2 Iulie 1893.

Primarul orașului Sibiu:
Hochmeister m. p.

CRONICA POLITICA.

— 23 Iunie.

„Monitorul imperiului“ publică rezultatul final al alegerilor germane. Au fost aleși: 74 conservatori; 24 partidul imperiului; 50 naționali liberali; 12 uniunea liberală; 24 liberali-democrați; 11 democrați din Germania de sud; 96 centru; 7 guelfi; 44 socialiști; 19 polonezi; 16 antisemiți; 9 fără partid; 1 danes; 7 alsacien, adversari ai proiectului militar, și 3 alsacien favorabili proiectului. Au câștigat: conservatorii 6 mandate; partidul imperiului 6; naționali liberali 8; democrați din sud 1; socialiști 8; polonezi 2; antisemiți 10; cei fără partid 3. Au pierdut: Uniunea liberală și liberali-democrați împreună 32 locuri; guelfi 3.

— Așa să fie! dișe Pálffy serios și solemn. Impăratul ni-a aruncat mânușă, noi o ridicăm și suntem gata de luptă. Vom vedea cine va rămâne învingător: el ori noi? Odinióră s'a refugiat la noi împărătesa Maria Teresia. Cu fiul ei Iosif pe brațe ne-a rugat în dieta noastră să-i dăm ajutor. Atunci strigau Maghiarii plini de însuflețire: „*Moriamur pro rege nostro Maria Teresia*!“. — Atunci ar fi perit Austria de nu era Ungaria, ér astăzi trebuie să peră Ungaria prin Austria. Dér noi strigăm astăzi: „*Moriamur pro rege nostro constitutione!*“

— *Moriamur pro rege nostro constitutione!* strigară cu toții și-și ridicară mâinile spre cer.

— Și acuma, Maghiarilor, dișe contele Pálffy, să ne depărtăm de aici în liniște, să arătăm amicilor noștri mânușă aruncată de Iosif. Nu aici, ci în Ungaria se va purta lupta, — în Ungaria vom aștepta pe împăratul!

Tocăneriu.

Diarul rusesc „*Novoie Vremia*“ a publicat în 2 Iulie n. o. un articol oficial în contra pressei germane, în care se dișe: Rusia nu trăgăneză pertractările convențiunei comerciale și chiar acum a răspuns imediat. Guvernul rusesc a început tratările cu Germania înainte încheierii tratatului comercial germano-ungar. Vămurile diferențiale ivite din acest din urmă, ar fi adus o amănare a pertractărilor. Vămurile diferențiale privesc pe Rusia și România. Acestea din urmă i-s'a concesit favoruri vamale pe cereale până la finea anului, față de promisiunea platonice, să nu ridice și mai multă tariful vamal român. Dēcă pressa germană acum, când Rusia, și-a exprimat intențiunea, ca față cu stricarea echilibrului în tratările sale comerciale, va lua măsuri de apărare, încarcă pe Rusia cu cele mai vehemente atacuri și îndemnă pe guvernul german la un războiu vamal, pressa germană să se ougete, că și Rusia are arme la mână.

Șovinismul la culme.

Bozlaş, 1 Iulie n. 1893.

Onorată Redacțiune! În comitatul Târnavei mic, noi Români formăm 47% din populațiune, Sași 27% și Unguri cu Ovreei etc. abia 27%, și cu toate acestea comitatul trece de cel mai maghiarizat, după cum se exprimă vice-comitele în raportul său din Mai a. c.

Cătă de cutezată este această aserțiune, se vede tot din acea pagină a raportului, unde se dișe, că sunt 8000 prunci români obligați la școlă și 3000 prunci de Ungur. — Și totuși această mână de oameni înocă de pe timpul lui Bethlen-pașa a pus mână pe toate oficiile comitatului, încătă nici în administrație, nici la justiție ați nu mai este un singur Român, afară de 2—3 notari, „*usque ad bene placitum*“.

Acum, sub presiunea șovinismului, ce bântue societatea maghiară, noi Români am ajuns batjocuri în tot modul posibil, ér cei mai independenți și rezoluți suntem adese-ori luați la gonă.

În contra subscrierilor, până acum, s'au urzit 3 cercetări, din cari abia am putut scăpa teafăr. Voiu aminti aici numai una:

Am fost citat la fisolgăbirul în D.-St. Mărtin și luat la protocol în urma ordinațiunei fișpanului, că de ce am două nume: *Berbecariu și Muntenescu*?

Am răspuns, că Berbecariu imi este conumele familiar, ér Muntenescu imi este adoptat de părinții mei, când m'au dat la școlă.

A cerut să-i arătă licența ministerială. Eu am răspuns, că acum 28 de ani nu era legea de cinci pișule, că ambe acestea nume le portă acum de aproape 30 ani, am absolvat cu ele gimnaziul și teologia în Blăși, și așa sunt indus în șematismul clerului Archiepiscopiei, și nu le voiu părași nici odată.

În urma acestora, a pornit cercetare în contra părinților mei din Chibulcută, în comitatul Clușului, s'a dovedit însă, că ei s'ermainii de multă dormă somnul loră celă vecinică. Și așa abia cu greu am scăpat de belea.

Casul, ce voescă acum a deserie, este revoltător; el dovedesce, că am ajuns la punctul estrem al suferințelor noastre, și trebuie să ne stringem șirurile și uniți cu toții să sărim întru apărarea limbei, celui mai scump tesaur, ce posedă un popor în lume; oaci:

De nou se încercă cruzii în orba loră trufă să ne răpescă limba,—dér morți numai o dăm...

În 21 Iunie a. c. m'am prezentat la judecătoria reg. din D.-St.-Mărtin, spre a-mi da o plângere la protocol. Fiind numai un cancelist ungur în cancelaria, care chiar lua cu un Sas din Boiană protocol, vorbind și înțelegându-se numai în limba română, m'a poftit să ocupă loc până ce va isprăvi cu Sasul.

Intrând după aceea sub judele Széplaki în cancelaria, m'am ridicat și l'am salutat cu totă cinstea, densus însă s'a oprită

lângă mine și cu un ton și cătătură seltatică m'a întrebat:

— „Mi baja van?“ (Ce vrăi?)

— „Am venit, d-le jude, să-mi dau o plângere la protocol!“

La acestea sub judele și mai furios adauge:

— „*Beszéljen magyarul!*“ (Vorbesce unguresce).

— „Nu soiu și nu vrău“, răspund eu.

— *Akor menyen oláhországban* (Atunci cară te în Valachia) imi reflectă ca nisece priviri încruntate.

În urma acestei provocări îndrănește și necualificabile, am răspuns d-lui jude, că mai dreptă ar fi să mergă domnia-sa pe pusele Ungariei, dēcă nu scie o boba romănesce, și că nu are dreptul a mă sili să vorbesc în o limbă streină, cu atât mai vortos nu este îndreptățit a mă provoca pre mine, preot român, cetățen și proprietar, ca să merg după dreptate în „*Oláhország*“.

M'a provocat să nu uit, că mă aflu înaintea unui jude regesc unguresc, la ce am răspuns, că nu stau aici ca criminal, ci ca un cetățen al patriei, ce am dreptul a fi primit și ascultat cu bună-voință.

Mi-a diș, că un preot gr. cat. trebuie să scie limba statului. — Da! am răspuns eu, — limba statului său preotesc, ér d-ta ca jude trebuie să scie limba poporului, preste care ești pus să judeci și să faci dreptate.

Eu vorbiam romănesce, densus unguresce, și între noi cancelistul era interpret.

În urmă am mai adaus: că pentru ce nu trimite și pe Honțu (ce sta înmărmurit lângă ușă) la Beciu ori la Berlin, pentru ce vorbesc și-lă ascultă romănesce? au nu probază această, că aici și ați limba română este limba diplomatică?!

Éta, D-le Redactor, unde am ajuns astăzi! limba noastră, garantată prin legile patriei, a fost scosă pre rând de pretutindeni, și acum nici cu grajul nu mai poți să-ți aperi interesele.

Imi țin de datorința a demasca acestă osă de netoleranță, acestă abuz de putere, în fața poporului român, în fața lumii și a lui Dumnezeu, ca să se scie, că totulă ni-s'a răpit și ni-se răpesce, și ni-a mai rămas o singură libertate: libertate de-a spera.

Ah! acestă doră sfântă de dișe mai bune, nu-lă voră pute înabuși în sufletele noastre, nici cu legi tirane, nici cu forța brută, — și în adenculă temnițelor unguresci noi vom dori și vom spera!

Vasile Berbecariu Muntenescu,
preot român.

SCRIRILE ȚILEI.

— 23 Iunie.

Lista juraților din Clușiu, din sinul cărora voră fi trași la sorți juratii, cari voră avă să judece în procesul „*Repliciei*“ (26 Iulie) și ală „*Tribunei*“ (18 Iulie) este, precum ni-se împărtășesce, următoarea: Kis Sándor, Hegyesi Vilmos, Pál Gyula, Dr. Gaman Jozsef, Dr. Nagy Mor, Eöri Tivadar, Gajzago Mano, Pózi Mihály, Biasini Sándor, Holdampf Gerő, Gyulai Árpád, conte Teleki Lászlo, Csiki Antal, Dr. Akoncz Károly, Dr. Farkas Géza, Széki Miklos, Dadurai Géza, Bartha Miklos, Losonczy János, Dr. Aurel Isaac, Dr. Kis Mor, Dr. Széki Károly, Schlauf Gyözö, Kovács Ferencz, Parányos Sándor, Mesko Miklos, Dr. Antal Jozsef, Dr. Lecko Károly, Dobál Antal, Dr. Szamosi Jenő, Gabányi Endre, Hako Vérés Károly, Dr. Veres Lajos, Dr. Szabo Gyula, Dr. Ferenczi Zoltán, Bade Bela.

Despre noul atac asupra școlilor române dela Niră am primit astăzi un raport amenunțit, pe care-lă vom publica într'unul din numerii proximi. Afiam totodată, că în privința această ni-s'a adresat la timpul său și o telegramă, pe care însă noi n'am primit. Precum se vede, telegrama a fost confiscată de autoritățile unguresci.

Operetă română în Cernăuți. Ni-se scrie din Bucovina: Trupa teatrului național din Craiova, constatătoare din 70 persoane, provădută cu puteri eminente, debută deja de o săptămână pe scena teatrului din Cernăuți cu un succes strălucit, fiind multă aplaudată chiar și de strein. Trupa — sub conducerea d-lui director Bobescu — va mai rămâne aici încă vră 10 zile.

Liberat. Duminecă, 2 Iulie n. a eșit din temnița din Clușiu, d-lă Andreiu Balteșu, care a fost condamnat la 2 luni închisore ordinară în procesul dela 17 Martie ală „*Tribunei*“.

Censură de jude r. Dlă Ilie Ciomașu, subnotar r. de tribunal în Deva, a făcut dișele acestea, cu m laude, censura de jude r. înainte comisiunei censurătoare a tablei r. din Budapesta.

Ferdinand Lesseps, după cum anunță foile franceze, zace greu bolnav în castelul său Chesnaye. I-se anunțase bătrănelui sosirea fiului său Carol, care sperase, că va fi eliberat. Ferdinand Lesseps, după o așteptare zădarică, fū cuprins de o grozavă iritațiune, care îi pricinui o criză nervoasă.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu invită la petrecerea socială împreună cu cântări și joc, ce se va ține Sâmbătă în 8 Iulie n. o. în grădină „*Hermann*“. Cântările se voră executa cu binevoitorul concurs ală d-rei Olimpia Neagoe și ală d-lui Ioan Dămian, oficial consist., membri activi ai „*Reuniunii române de cântări din Sibiu*“. Va cânta muzica militară a regimentului de infanterie nr. 31. Începutul la 7½ ore sêra. Intrarea de familie a 3 persoane 1 fl. 50 cr., pentru domni 80 cr., pentru dame 50 cr. Suprasolvirile se voră cuita pe cale diaristică.

Programul cântărilor: 1) „*Cântec de primăveră*“, cor mixt, de C. Porumbescu. 2) „*Marș românesc*“, de Mazalik, executat de muzică. 3) „*Capela*“, cor de bărbați, de Kreutzer. 4) „*Sera de Crăciun*“, solo pentru o voce de bas, cu acompaniari de pian, de Holstein. 5) Ouvertura operetei „*Frumosa Galate*“, de Suppé, executată de muzică. 6) „*Intimpinarea primăverii*“, cor de dame, de Wiest. 7) „*Lacrimi și suspine*“, solo pentru o voce de bariton, de G. Carlson. 8) „*Hora Sinaiei*“, de Ventura, executată de muzică. 9) „*Rămas bun codrului*“, cor mixt, de Mendelssohn. 10) Două cântări pentru o voce de bas cu acompaniari de pian: a) „*Nor de vijelie*“, de W. Humpel; b) „*Măndruță dela munte*“, de Ștefănescu. 11) Două cântece pentru „*Flügelhorn*“: a) „*Soi tu, român de Kompanski*“, b) „*Unde ești*“, de Ștefănescu. 12) „*Nevasta care iubesc*“, cor mixt de Musicescu.

Episcopul George D. Teutsch. †

Dumineca trecută la 8 ore sêra a răposat în Sibiu George Teutsch, episcopul bisericei evanghelice din Transilvania. Densus a fost doctor în teologie, drepturi și filosofie, comandor ală mai multor ordine, membru ală mai multor societăți etc.

George Daniel Teutsch, s'a născut la 12 Decembrie 1817, în Sighișora, unde tatăl său era săpunar. În vîrstă de șase ani intră în școlă, în 1837 absolvă gimnaziul din orașul său natal și merge apoi la universitatea din Viena, la un an după aceea merge la Berlin.

Reîntorcându-se în patriă fū profesor privat la un cetățen din Alba-Iulia, la 1842 fū numit profesor la gimnaziul din Sighișora, ér la 1850 fū ales director, în care calitate funcționa 21 de ani, făcendu mari îmbunătățiri atât pe terenul școlar, câtă și pe cel bisericesc. În 1863/64 fū membru ală dietei din Sibiu ca „*regalist*“, apoi reprezentant în Reichsrath ulă din Viena în 1864/5, intră-acea la 1863 se făc preot în Agnita. La 1867, când se împărți în două mo-

narchia, fii membru al dietei unguresc, der in curand dimisiona si se retrase din viata politica, cand in 19 Septembrie 1867 adunarea generala a bisericii evanghelice luase de episcop. In November 1867 intru in oficiu, er in anul urmator, dupa sanctiunea prea inalta, fu introdus cu ceremonie in noua sa functiune.

In anul 1874 aparu a doua editiune a „Istoriei Sasilor“, care tracteaza despre istoria poporului sasesc pana la 1691 scrisa de el.

Episcopul Teutsch in 1858 fu ales doctor onoris al universitatii din Jena, in 1882 doctor de teologie le aceeasi universitate, er la 1884 fu numit doctor in drepturi de catre universitatea din Berlin. De repetate ori fu ales presedinte al reuniunii Gustav Adolf.

Cu ocaziunea desbaterei asupra proiectelor bisericesc in camera magnatilor, episcopul Teutsch si ridica vocea pentru apararea bisericii sale.

Inmormentarea se va face astazi, Mercuri, la 4 ore p. m.

Unu nou conflictu in Bucovina.

Cernauti, 29 Iunie n. 1893.

(Correspondenta part. a „Gazetei Transilvaniei“)

On. D-le Redactori! Voindu a tine pe on. cetitori ai scumpei nostre „Gazete“ in curentu cu afacerea procesului studentilor romani de aici cu „Socolistii“, — despre care s'a mai vorbitu intr'unu numaru anterioru alu diarului D Vostre sub titlulu de mai susu, — Ve mai raportezu urmatoarele:

Studentii universitari romani, dupa ce apertoriului lor, d-lui avocat Dr. Seleschi, i-s'a interzis aperea, au luat o pozitiune demna de ei in acestu proces, care p'aici este uniu in felulu seu.

La a doua citare studentii romani au declarat, ca nu-si voru mai lua altu apertoru, oi voru observa o atitudine pasiva. Tot-odata au declarat, ca se voru presenta numai atunci, cand voru primi citatiuni in limba romana.

Observandu judele, ca fasiunile depuse de Poloni contra studentilor romani sunt slabute si de totu mance si palide, a inceput o ancheta aspra cu deosebire contra politistilor romani, cari „au avut neomenia se lovessa atatu de cruntu in ospetii Cernautului“.

Pertractarea a fostu de cate-va-ori intrerupta si amanita de dragulu si in interesul Polonilor, ca se pota se-si castige martori. Ast-feliu la pertractarea din 23 Iunie n. se presentara inca 3 martori chiar din Galitia.

Si ce se vedu? Pe cand Romanilor li-se interzice se se folosessa inaintea tribunalelor de limba lor matern, pe atunci lor li-se primesou fasiunile facute in limba polona, aici in pamentulu nostru stramosesc, care a fostu odata ingrasatu cu sangele vitejiloru lui Stefanu cel mare, — macaru ca limba polona nu e limba oficiosa, nu e limba țerei, ci o limba, care cerea prin felurite moduri se petruna aici — speramu insu, ca incercarea acesta zadarnica va fi.

Destul ca, nedovedindu-se nimic realu, nici prin aceste marturii, studentii au fostu declarati de nevinovati, afar de d-lu C. Berariu, care dupa cum i-sa parutu d-lui procuroru si judecatoru prin atitudinea d-sale adeveratu nationala, „ar fi urzitorulu inteleptu alu intemplantiloru din 17 Iulie a. tr.“ a fostu deci ocondamnatu la 100 fl. amendu; er 2 politisti la 14 zile, si alti la 30 zile arestu.

D-lu Berariu a cerutu, ca sentinta se i-se publice in limba romana, der a primitu raspunsulu, ca nu se pote face conglomeratu de limba, fiindu in procesulu de fata implicati si acusatii de alta nationalitate.

Atatu d-lu Berariu, catu si politistii au insinuatu recursu.

Revenindu „Gazeta Bucovinei“ asupra acestei chestiuni in art. de fondu dela 17 (29) Iunie c., a fostu confiscata.

Prin acestu procesu, Romanii, si cu deosebire studentii romani, au doveditu de

nou, ca suntu conscii de drepturile lor, ca le soui pretinde, si nu voru inceta a-le pretinde pana se va face dreptate si pana se va pune capetu cutropirei țerei acesteia, a acestui „petecu“ de pamentu, cu streini dusmani limbei si rasei nostre.

— a.

Crisa argintului.

In zilele trecute s'a executatu in India reforma valutei, oprindu-se privatiu, ca se mai bata monede. Imprejurarea acesta a datu nascere unor soiuri, in urma carora se dicea, ca prin acesta reformu se va denunta in curand conventiunea monetara latina. In camera belgiana a si fostu interpelatu in privinta acesta ministrulu presedinte Bernaert. Acesta raspunse, ca in urma cererei Americi conferenta monetara se va intruni peste douz luni in Bruxella.

Oficiosa „Budapester Coresp“, declaru, ca scaderea pretulu argintulu nu va ave nici o inriurinta asupra executarei reformei valutei. Dupu disparitiunea baniloru de hartia, se va urca erasi argintulu, er procurarea de aur nu va fi impedeata, deoarece pretulu bucatiilor de aur in Londra e neschimbatu si suma mica de care mai are lipsa Austro-Ungaria, se pote lesne procura. Ambii ministrii de finante au si tinutu conferente, in cari se se stabilesc, cand are se inceteze rescumpararea productelor de argintu de catre statu in interiorulu țerii. Acum se facu studii temeinice, ca ore ce felu de industrii se se procure pentru Pribam si Schemnitz, pentru ca poporatiunea se aiba de lucru, si pentru ca lucrarile in minele de acolo se pota fi sistate. Numai in Transilvania, unde argintulu aduce mari procente, se voru plati si pe viitoru minele de argintu din monarchia.

Aceste perspective ale foiei oficiosa, par a fi forte optimiste.

Conferenta monetara latina, dupa cum am amintitu mai susu, se va tine in luna lui Iulie la Bruxella, pentru-ca se se ia pozitiune fata de crisa argintulu. O depea a guvernulu din Washington desmiata scirea foilor englese, ca conferenta numita nu va fi convocata.

Etu dupa „Politik“, din Praga unele amenunte privitoare la uniunea monetara latina.

Schimbaru in raporturile de valore a metalelor nobile, care a fostu o urmare a exploataiunea aurulu in California si Australia, a avut de efectu intregirea crescandu a monedelor de argintu, prin monede de aur. Lipsa simptore de atunu a monedelor de argintu a fostu motivulu principalu a conventiunei monetare incheiata la 22 Decemvre 1865 intre Frantia, Belgia, Elvetia si Italia, care a primitu numele de: uniunea monetara latina. Statele contractante au pastratu valuta dupla si raportulu de valore esistentu intre argintu si aur de 1: 15 1/2, termurira insu baterea monedelor la bucati de cate 5 franci.

Delegatii belgieni, italieni si elvetieni cerura cu ocaziunea desbateriloru delaturarea acestor monede si introducerea valutei curate de aur, insu influenta guvernulu francesu zadarnicu acesta schimbare. Tote monedele mici de argintu (2, 1, 1/2 si 1/3 din franc) au fostu transformate in monede conventionale si numarul monedelor conventionale, ce avea se le bata fiu-care statu contrahentu a fostu stabilitu la 6 franci de capu (dupa poporatiune), asa deru pentru Belgia 32. Frantia 239, Italia 149, Elvetia 17 milioane franci. Afaru de aceea, mai puteau circula anumite cantitati de monede conventionale de argintu, pe cari le au pus in circulatiune statele inca la 1860, pentru ca se suplinescu lipsa de atunu a argintulu. (Frantia 16, Italia 100, Elvetia 10 1/2 milioane franci).

Statele si asigurau reciproc primirea monedelor lor in caselle de stat. In Italia s'a inlocuitu, in primavara anulu 1866, metalulu in circulatiune cu bani de hartia si acesta a fostu primitu si de alte state. Grecia se alaturu in 1868 la acesta uniune; der acesta intrare a fostu numai nominala, din cauza manipulariunei baniloru de hartia de acolo.

(Va urma.)

Raportu anualu

despre starea si activitatea societatii de lectura „Inocentiu M. Clainu“ a teologiloru din Blasiu, pe anul scolasticu 1892—93

„Unii se fimu in cugetu
Unii in Dumnezeu.“

(Devisa Societ.)

(Urmare.)

Societatea „Inocentiu M. Clain“, de 29 de ani, neincetatu a avut in vedere scopulu ei, de a forma din membrii sei preoti pui si zeloși la altarulu Domnulu, si conducatoru plini de curagiu in mijloculu poporulu, cari cu resolutiune si demnitate se pasessa pe arena de lupta, unde se resboiesce virtutea cu peccatulu, orba necredinta si superstitiunea cu lumina credintei, inimicitiu cu blandeta, superbia si egoismulu cu umilinta, cu unu cuventu: spiritulu cu materia.

Intru catu si-a ajunsu societatea nostra scopulu in decursulu esistentei sale si in specie in an. scol. espiratu, lasamu se judece on. publicu, la a carui apretiere binevoitoare ne permitemu a supune raportulu anualu urmatoru:

I. E durerosu, cand suntemu constrinsi a incepe raportulu cu relevarea unor cauzi triste, a caroru amintire totdeuna ne cauzeza durere si intristare.

Pe timpul feriloru de vera, am pierdut pe cel mai inaltu dignitaru bisericescu, pe Escelența Sa Dr. Ioanu Vancea, Archiepiscopu si Metropolitu de Alba-Iulia, membru fundatoru alu societatii nostre, sub a carui inaltu patronatu societatea a luat unu aventu imbucuratoru, si a ajunsu la unu renume ore-care, fiindu ajutatu cu diverse ocaziuni de Meenatele adeveratu aiu sciintelor. Mortea marelui arhieru a fostu regretatu de toti si cu dreptulu, aici in elu biserica a pierdut pe unu pastoru demnu, barbatu piu si erudit; statulu pe unu supus fidelu, er natiunea pe unulu dintre cei mai vrednicii fii ai sei, care prin tote faptele sale s'a ninsitu, ca se lumineze poporulu, se-lu mangae si se-i aline durerile. Membrii soc. „Inocentiu M. Clain“ au alergatu la Blasiu, unde prin siorie de laorini si-au manifestatu profundele lor condolente. In locu de ounu, membrii au depus la fondulu pentru cei rasoasii 30 florini.

Mortea insu nu s'a indestilitu numai cu atata. Ea a rapitu si pe meritulu canonicu prep. Constantinu Pappalvi, membru fundatoru alu societatii nostre.

Inimile nostre nu aruncase inca doliulu, cand etu aproape de sfersitul anulu scol., firulu telegraficu anunta Romanimii se imbrace unu nou doliu, deoarece a fostu culeatu la pamentu celu mai falnicu bradu din campulu literaru, socialu si politicu alu Romaniloru, deore-ce s'a mutat la cele eterne George Barițiu, chiar cand era in culmea gloriei sale. Sincerile simtăminte de condolente, le-a esprimatu societatea nostra prin o depea adresatu comitetulu Asociatiunei transilvane, era in locu de ounu, membrii soc. au trimisu acelu Comitetu 14 fl. v. a., pentru fondulu „George Barițiu“.

II. Ce privesece activitatea internu a societatii, insemnamu, ca cu finea an. scol. 1891—92, intre membrii ei s'a distribuitu pentru traducere unu tomu din opulu „Vieta lui Isusu“, de parintele Didon, care pe timpul feriloru s'a si tradusu, der cu inceputulu an. scol. 1892—93, din mai multe cauze a trebuitu se renunțamu la tiparirea lui; anume: opulu este tare voluminosu, pe langa aceea e proveditu cu o mapa a Palestinei si cu mai multe planuri, cari singure ne-ar fi costatu o suma, de care nu dispune in prezentu societatea nostra. Adauga la acesta si 200 fr., cari ni s'au cerutu pentru concessiunea tiparirii (!!); putinulu spriginu literaru si imprejurarea, ca multu barbatu eruditu in recenziunile lor asupra acestui opu s'au esprimat puținu favorabilu, din cauza, ca cestiunile celea mai delicate nu suntu delucidate in de ajunsu.

Acesta insu nu a descuragiatu pe membrii societatii. Ei au inceputu traducerea al tui oporu, anume: „Deimitatione Christi“

oare tradusu gata, a trebuitu se lu para-sim, deoarece cand era se incepemu cu tiparirea lui, amu fostu informati, ca opulu se tiparise deja in tipografia „Aurora“ din Gherla, tradusu fiindu de Rsimulu D-nu Gavrilu Popu, oconiculu in Blasiu.

Nici acesta inse nu a fostu in stare se zadarnicescu zelulu si interesulu viu alu membriloru societatii. Ei au inceputu traducerea altui oporu, anume: „Pregătirea la morte“, de s. Alphons M. de Ligouri. In opulu acesta, fiecare va pute afla o lectura placuta si-si va pute alimenta simtămintele religioso-morale, precum si celea de abnegatiune, curagiu si tariu, ce suntu reclamate imperiosu de actualitate. Fiindu numai tardiu, in cursulu anulu scol., amu inceputu traducerea acestui opu, elu va apare, in versiune, pe la finea lui Iulie a. o.

Pentru ca lucrulu se fiu mai speditu, oporulu s'a impartitu spre traducere intre membrii societatii. S'au alesu 2 comisiuni, dintre cari una s'a ocupatu cu censurarea traducerii, era cealalta cu stilisarea limbei.

Pentru asigurarea speselor, amu distribuitu cole de prenumaratiune, pana acum insu tare putine ni-s'au renapoiatu. Pretulu e de totu modestu (a 80 cr.), asa incatu o cola de tiparu abia va costa 3 cr. Venitul opulu se va intrebuinta pentru edarea altor opuri. Peste vara se pote procura dela libraria seminarului din Blasiu, era din 1 Octomvre incolo, dela societate.

(Va urma.)

DIVERSE.

Catastrofele pe mare Iata lista celor mai importante vase de rsboiu englese pierdute in naufragii in cursu de 30 de ani: Orpheus, langa Manca, la 5 febr. 1863, victime 190; Race horse, langa Chefoo la 4 noem. 1864, victime 99; Bombay, la Rio de la-Plata, la 14 dec. 1864, victime 91; Slancy, langa Paracels, la 9 maiu 1870, victime 40; Camplain, langa Finister la 7 sept. 1870, victime 472. Eurydice, langa insula Wight, la 24 martie, 1878, victime 318; Atalanta, in Atlanticu la martie 1880, victime 280; Wasp, langa insula Tory la 22 sept. 1874, victime 82; Wasp, in marea Chinei, la 4 sept. 1887, victime 73; Lily, langa Labrador, la 16 sept. 1889, victime 7; Serpent, langa Spania, la 10 Noemvre 1890, victime 173. Printre catastrofele navale ale veculu, cari se pota compara cu aceea a Victoriei putemu cita: naufragiulu lui Berkenhead, (436 victime) in 1852; alu lui Saint Georges, (731 victime); Defence, (587 victime) si Hers, (520 victime) in 1811; Minotaurulu, (400 victime), in 1810; Blenheim, (590 victime), in 1807; York, (491 victime) in 1806 si Nelwinsulu, (464 victime) 1801.

Rsbunarea unui soldatu. Din Zamaim se scrie diarulu „Neue Freie Presse“, ca unu soldatu din reg. 99 de infanterie, din garnisuna acelu orasu si-a rsbunatu intr'unu modu ingrozitoru asupra unui sergentu, care de vre-o cate-va luni lu maltrata teribilu din cauza unor motive forte neinseminate. Cristu, — acesta e numele sergentulu — intr'una din zilele trecute adormise pe patulu seu. Erau orele 3 p. m. Soldatul Prax observandu-lu a luat repede pușca si a trasu asupra lui unu focu, tintindu-lu dreptu in inimă. Cristu a muritu momentanu. Trei soldati din acelu regimentu se aflau in sala; ei n'au pututu se intervinu ca se suape pe nenorocitul Cristu, aici crima se savarsise repede si pe neasteptate. Candu insu se puse mana pe Prax, acesta a scosu baioneta, a viratu in pantecele unui soldatu, apoi scoțindu-o repede s'a strapusu si elu in peptu, der usort, aici alti soldati sosiți in graba au pus mana pe elu, l'au legatu si l'au dusu la arestu.

Dr. Sterie N. Ciurcu

Viena, IX Pelikangasse 10.

Cabinetu de consultatiune cu celebritatile medicale si cu specialistii dela facultatea de medicina din Viena.

Consultatiuni si prin corespondenti.

Proprietaru: Dr. Aurel Muresianu.

Redactoru responsabilu: Gregoriu Maioru.

Cursul la bursa din Viena.

Din 4 Iulie 1893.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Renta ung. de aur, Impr. oail. fer. ung.) and Price/Value.

Frații Simai

aduc la cunoștință on. publică, că din cauza reparației localului de până acum, marfurile le vîndu provisoriu în prăvălia din Tergu-grăului Nr. 5.

148 5-6.

Numere singuratică din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciureu, și în tutungeria I. Gross.

Cursul pieței Brașov.

Din 5 Iulie 1893.

Table with 4 columns: Item description (e.g., Banenote rom., Argintu român.), Price, and other values.

Educătore română se caută,

pentru o familie distinsă română din Beiuș, pe lângă două fetițe. Se recere cunoștința limbei române și germăne eventual și piano. — Pentru informațiuni a se adresa la administrația „Gazeta Transilvaniei.“

174.1-3

Pentru zidirea casei de concertu în Brașov

se angajiază

Calfe harnice de zidarū.

Asemenea se ceru mustre și prețurile de cărămidă în măsură normală.

Ferestri și uși vechi, precum țigle și cărămizi vechi sunt de vîndare cu prețu efitinū.

Oterte și informații se pot lua strada Hirscher Nr. 10.

1722-3

Iosifū Csik

c. și r. escl. priv.

Prima fabrică de Syrmier Portland-Cement și varū-hydraulic în BEOCSIN.

Biroulū-Centralū și depositulū: Budapesta, V., Rudolfsquai 8, recomandă onor. d-ni țidari și arhitecți, întreprinderilor de construcțiuni, proprietarilor, comitetelor rurale și bisericesci, precum și onor. publicū doritorū de-a clădi, propriile sale fabricate în

Portland-Cement și varū hydraulicū,

carl se liferază totdeauna la calitate escelentă. — Prețuri curente și informațiuni se trimitū la cerere punctualū.

14-38

Table with 5 columns: Location and award details (e.g., Paris 1876, Keeskemét 1872).

Mersulū trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de statū r. u. valabilū din 1 Maiu 1893.

Large table with multiple columns showing train schedules between various stations like Budapest, Brașov, Sibiu, etc., including train numbers and times.

Nota: Numerii încadrați cu linii grōse însemnăză orele de nopțe.